

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Громадянська освіта

Освітня програма 014 Середня освіта (Історія)

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Громадянська освіта
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	кандидат історичних наук, доцент Щербін Лілія Василівна
Контактний телефон	
E-mail викладача	lilia.scherbin@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.2. Вибіркові дисципліни 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Розвиток громадянського суспільства в Україні, інтеграція держави в систему європейських і світових цінностей та демократії потребує наявності у її громадян знань, навичок, ставлень та цінностей для підтримки, захисту й просування цих ідей. Молоді люди повинні стати дієвими учасниками поступу українського демократичного суспільства, тому важливою частиною навчання має стати дисципліна “Громадянська освіта”. Громадянська освіта як важливий чинник соціалізації особистості у демократичному (перехідному) суспільстві має полягати у культивуванні цінностей прав, свобод і гідності людини, розвитку вмінь особистості захищати власні права від зазіхань на них інших людей чи влади, формуванні громадянської компетентності учня/ці, його прихильності до демократії, критичного мислення, мотивуванні його до участі у розв’язанні проблем суспільного життя. Засобами навчальної дисципліни “Громадянська освіта” формуються знання, вміння та навички, необхідні людині для поінформованої та свідомої участі в соціальному і громадському житті, виконання обов’язків й реалізації прав громадянина.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою дисципліни є формування громадянської компетентності молоді, що забезпечує її активну громадянську позицію, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов’язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство у розв’язанні суспільних проблем. формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у</p>	

власній поведінці;
виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності;
виховання громадянської свідомості особистості, орієнтованої на демократичні пріоритети й злагоду в суспільстві, почуття приналежності до свого народу, спільних історичних, політичних і культурних цінностей своєї держави;
виховання толерантності, інклюзії та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей;
розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.

Основними цілями вивчення дисципліни є: опанування студентами понятійно-категоріальним апаратом; засвоєння матеріалу з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи; аналіз важливих проблем; вміння застосовувати набуті знання у майбутній професійній і громадській діяльності.

4. Компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, приймати нестандартні рішення у практиці викладання історії в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів методики викладання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі **(C1)**.

Комунікативна (C2) – правильно коментувати, анотувати або редагувати плани-конспекти, документи ін.; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вміння правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме неофіційним, офіційним.

Лінгвістична (C3) – здатність отримувати професійну інформацію іноземною мовою.

Інформаційно-цифрова компетентність (C4) – здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та інтегрувати їх в навчальне середовище.

Компетентності в природничих науках і технологіях (C5) – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Соціальна і громадянська компетентність (C6) – здатність до міжособистісної взаємодії на основі етичних міркувань (мотивів), вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; уміння попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні

можливості та гендерні проблеми.

Навчання вчитись (C7) – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, брати відповідальність і виявляти ініціативу, зокрема через використання елементів інноваційних технологій, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки, зокрема, під час групової роботи, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання, навчатися впродовж життя.

Загальнокультурна компетентність (C8) – здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського суспільства; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в Україні на основі підготовки планів-конспектів, присвячених проблематиці культури.

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя (C9) – здатність усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, прагнення до його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Фахові (предметні) компетентності:

C10. Наявність системи знань із навчальної дисципліни, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти, зокрема, сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів історії і суспільствознавчих предметів; критерії відбору і принципи структурування змісту навчальних курсів у ЗОШ; закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді; особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки; здатність формувати в учнів ключові і предметні компетентності ін.

C11. Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях.

C12. Здатність до міждисциплінарної взаємодії й уміння працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософія, політологія, філологія, культурологія, соціологія тощо) під час вирішення навчальних і наукових завдань, мати синтетичне мислення.

C13. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисципліни в практичній діяльності, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення уроків, при веденні дискусії.

C14. Здатність володіти навичками практичного використання знань з основ дидактики та педагогічної діяльності, застосовувати сучасні методи і освітні технології під час підготовки планів-конспектів і проведення

симуляцій уроків.

C15. Здатність володіти сучасним методичним інструментарієм.

C16. Здатність вміло користуватися вербальними і невербальними засобами передачі інформації.

C18. Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп.

C19. Здатність керувати і спрямовувати навчально-виховний процес, спираючись на здобуті знання, психологічні особливості різних вікових і соціальних груп учнів.

C21. Здатність до усвідомлення суспільного статусу і призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів, важливості збагачення професійних якостей відповідно до нових суспільно-політичних реалій; усвідомлення необхідності подальшого навчання, вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.

C22. Здатність ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства, виховувати правову свідомість та культуру в учасників освітнього процесу; орієнтація на успіх, позитивні очікування, відкритість, гнучкість, правдивість, емоційність.

C23. Здатність до розуміння теоретичних і практичних засад економічної науки та підприємницької діяльності, основних особливостей сучасної світової та національної економіки, формувати економічну грамотність і підприємливість.

C24. Здатність формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, провадити громадянсько-патріотичне виховання серед молоді як на уроках, так і в позаурочних заходах

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	58

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
8-й семестр	014 Середня освіта (Історія)	IV курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема 1. Визначення та зміст громадянської освіти

Тема 2. Особистість та її ідентичність

Тема 3. Права і свободи людини

Тема 4. Людина в соціокультурному просторі

Тема 5. Демократичне суспільство та його цінності

Тема 6. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту

Тема 7. Світ інформації та мас-медіа

Тема 8. Україна, Європа, світ

Тема 9. Методика навчання громадянської освіти

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання розміщені в системі дистанційного навчання.

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів: 1) поточний контроль (30 балів); 2) контрольна робота (50 балів); 3) підготовка індивідуального завдання (20 балів). Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – залік. Сумарна кількість – 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 4 балів; – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 6 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 10 балів; Загальна кількість – 20 балів.
Семінарські заняття	Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої

	оцінюється окремо.	
Критерії оцінювання презентації/реферату	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	9-10 балів
	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	7-8 балів
	тема розкрита неповно	6
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	3-5 балів
	розкритий лише окремий аспект	1-2 бали
	презентація/реферат зарахований	не 0
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – залік) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.	
7. Політика курсу		
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “Громадянська освіта” передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика). Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу. У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>		

8. Рекомендована література

- Громадянська освіта в умовах безпекових викликів і загроз :

- навчальний посібник / за ред. А. М. Круглашова, Н. Ю. Ротар, І. В. Цікул. Чернівці, 2022. 184 с.
- Громадянська освіта та методика її навчання: підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти. За загальною редакцією Т.В. Бакка, Т.В. Мелещенко. Київ, 2019. 320 с.
 - Громадянська освіта: теорія і методика навчання. Київ: ЕТНА-1, 2008. 174 с.
 - Пометун О.І., Ремех Т.О. Практичний довідник учителя громадянської освіти: методичний посібник. Київ, 2018. 96 с.
 - Ремех Т. О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи Український педагогічний журнал. 2018. № 2. С. 34-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_7.
 - Сінгер П., Брукінг Е. Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж. Харків, 2019.
 - Ткачов С. І. Громадянська освіта як багатомірне поняття Педагогіка та психологія. 2010. Вип. 37. С. 96-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2010_37_14.
 - Юло Вооглайд Мислити як громадянин : посібник для тих, хто хоче мислити самостійно. 2020. 448 с.
 - Яковлев М. Теорії змов. Як (не) стати конспірологом. 2023.352 с.
- Електронні ресурси**
- <https://mon.gov.ua>
 - <https://nus.org.ua>
 - <https://www.citizen.in.ua/>
 - <https://www.living-democracy.com/uk/about-the-project-living-democracy/>
 - <https://www.novadoba.org.ua/programi-ua>

**Викладач
Щербін Л.В.**